

mladá fronta

kluby poezie

bohumil

hrabal

Bohumil Hrabal

kluby poezie

Mladá fronta

Na svých toulkách pražskou periferií se Vladimír Boudník setkal se skupinou mladíků, kteří jsou dojata a vzrušeni podivuhodným zákoutím, napnuli nad ten prostor bílý transparent s nápisem KLUB POEZIE. Tak vítr vzdouval ta poetická upozornění zavěšená na čtyřech tkalounech tak dlouho, než déšť a vichr plátna urval, než čas odvál i tu skupinu básnických mladíků... Fotograf Michálek tu poslední plachtu vyfotografoval u zadní zdi hostince U Erbu v Libni a já, když jsem se to letos dozvěděl, spojil jsem svoje dva libeňské texty rytmicky tak, jak je sestaven list akátového stromu, dva texty, které se do sebe zasouvají jak zips, sestavil jsem ze dvou příběhů periferijní baladu na počest těch poetických mladíků, na počest Vladimíra, a konec konců napsal jsem ten text pro všechny lidi, kteří milují pražský folklór a poezii...

Kluby poezie

1.

Třicet pět let pracuji ve starém papíře a to je moje love story. Třicet pět let lisuji starý papír a knihy, třicet pět let se umazávám literami, takže se podobám na učným slovníkům, kterých jsem za tu dobu slisoval jistě třicet metrů, jsem tedy džbán plný živé a mrtvé vody, stačí mi se maličko naklonit a tečou ze mne samé pěkné myšlenky, jsem proti své vůli vzdělán a tak vlastně ani nevím, které myšlenky jsou moje a které jsem vyčetl, a tak za těch třicet pět let jsem se propojil sám se sebou a světem okolo mne, protože já když čtu, tak vlastně nečtu, já si naberu do zobáčku krásnou větu a cucám ji jako bonbón, jako bych popíjel skleničku likéru tak dlouho, až ta myšlenka se ve mně rozplývá tak jako alkohol, tak dlouho se do mne vstřebává, až je nejen v mém mozku a srdci, ale hrká všemi mými žilami až do kořínků cév...

2.

Vladimír miloval periferii, miloval ty stále rozkopené ulice, z jejichž útroby bylo vyrváno potrubí, elektrické vedení a telefonní dráty, všechny ty černé a vzduté pruty, které objímaly svými chapadly zděšené chodce jak hadi Laokoonova sousoší, Vladimír miloval čerstvě pálené cihly a dlaždice pohozené na hromadách surové hlíny, Vladimír miloval tu odhalenou metodu vnitřností panelového velkoměsta a přirovnával ty rozkopené ulice sám k sobě a sebe ke své grafice, protože Vladimír vždycky ve zmatku nacházel řád a tvůrčí postupy, takže podle Vladimíra by bylo nejlepší spravit všechny ty kanalizace a všechna ta elektrická vedení a potrubí a spoje, ale všechno pak nechat jen tak, jen tak přemostěné fošnami a narychlo sbitými mostky, zrovna tak, jak to je u katedrály svatého Víta, když se v podzemí najde další rotunda, další kostelík...

3.

Tak jsem proti své vůli zmoudřel, a já teď jistím, že můj mozek jsou mechanickým lisem zpresované myšlenky, balíky nápadů, Popelčin oříšek je moje hlava, které vyhořely vlasy. A já vím, jak ještě krásnější časy musely být, kdy všechno myšlení bylo napsáno jen v lidské paměti, tenkrát, kdyby někdo chtěl zpresovat knihy, musel by lisovat lidské hlavy, ale i to by nebylo nic platné, proto že moje myšlenky přicházejí zvenčí, jsou vedle a potom i uvnitř člověka jak nudle v bandasce, takže Koniášové marně pálili knihy, je slyšet jen tichý smích pálených knih, protože pořádná knížka vždycky ukazuje jinam a ven. Koupil jsem si maličký sčítač a násobitel a odmocnitel, ten malý strojek ne větší než náprsní taška, a když jsem si dodal odvalu, šroubovákem jsem vypáčil zadní stěnu a radostně jsem se polekal, protože jsem uvnitř počítače našel pouze maličkou destičku ne menší než poštovní známka, ne silnější než deset listů knihy, a pak už nic jiného než vzduch, variacemi matematiky nabitý vzduch. Když očima se dostávám do pořádné knihy, když odstraním tištěná slova, tak z textu nezůstane taky víc než nehmotné myšlenky, které poletují vzduchem, spočívají na vzduchu, vzduchem jsou živeny a do vzduchu se vrací, poněvadž všechno je konec konců vzduch, tak jako je současně krev a současně není ve svaté eucharistii. Třicet pět let balím starý papír a zdánlivě nepotřebné knihy a žiji v zemi, ve které patnáct generací umí číst a psát, bydlím v bývalém království, kde bylo zvykem a posedlostí trpělivě si lisovat do hlavy myšlenky a obrazy, které přinášejí nepopsatelnou radost a ještě větší žal, žiji mezi lidmi, kteří za balík slisovaných myšlenek jsou schopni položit i život...

4.

Když se Vladimír pozdě večer navracel ze své práce, ze svých podivuhodných návštěv a setkání, uléhal oblečen do postele, v Libni, Na Hrázi věčnosti. Provázkem připevnil stahovačku nad polštář

a tak shora postříkovan elektrickým prudkým světlem psal dopisy sám sobě, svůj deník. Tenkrát psával ten svůj žurnál do ohromné knihy podobné těm, do kterých se v pivovarech zapisoval výstav piva, do kterých na jatkách komisionáři zapisovali nákup a prodej jatečního dobytka. Psal ty svoje zprávy, ne že by chtěl, ale že psát musel, protože pro Vladimíra bylo psaní součástí jeho zdraví, protože jeho písíčí ruka ventilovala přehřátý kotel jeho mozku. Psal za noci ten svůj deník, psal rychle tesařskou tužkou, průtočnost jeho myšlenek předbíhala o prsa techniku jeho prstů. Býval s tou knihou tak spojen, jako telefonní seznam řetězem s telefonní budkou. Tak drásal tesařskou tužkou ten svůj žurnál, zbědovaný migrénou, která mu zarážela hřeb do hlavy, podrážděným žlučníkem, který jak rozpálený klíč mu zvolna odmykal játra. Avšak čím déle psal, tím víc se světlil, tím rychleji se od něho vzdalovaly jeho nemoce a komplexy. A když do noci zakřičel ten svůj vítězný smích: Chachachachááá!, poslední vrásky mu přeběhly za uši, třesk a svár protichůdných sil dojiskřil, pracovní den se uzavřel...

5.

Třicet pět let mačkám zelený a červený knoflík mého presu, třicet pět let piju džbány piva, ale nikoliv pro pití, já mám hrůzu z opilců, já piju, abych napomáhal myšlení, abych líp se dostal do samotného srdce textů, protože to, co já čtu, to není ani pro zábavu, ani abych si ukrátil dlouhou chvíli, nebo abych dokonce líp usnul, já piju, abych ze čtení už nikdy nemohl spát, abych dostal ze čtení třesavku, protože já sdílím s Hegelem ten názor, že ušlechtilý člověk je málo šlechticem a zločinec málo vrahem a lotrem. Kdybych já uměl psát, tak já bych napsal knihu o větším štěstí a větším neštěstí člověka, protože já jsem se knihami poučil, že nebesa nejsou humánní a člověk, kterému to myslí, také není humánní, ne že by nechtěl, ale odporuje to správnému myšlení. Pod mýma rukama v mém mechanickém lisu hynou vzácné knihy

a já tomu proudu a průtočnosti nemohu zabránit. Nejsem nic, než něžný a citlivý řezník. Knihy mne naučily zálibě a radosti z pustošení, miluji proto průtrže mračen a demoliční čety, postávám celé hodiny, abych se dočkal, až pyrotechnici zpraženým pohybem, jako by pumpovali gigantické pneumatiky, vyhazují celé bloky domů, celou ulici, nemohu se do poslední chvíle vynadávat na ty první vteřiny, které nadzvednou všechny cihly a kameny a trámy, aby pak nastala ta překrásná chvíle, kdy domy se sesouvají tiše jak hedvábné dívčí šaty, jak oceánský parník, když po výbuchu kotlů jde rychle na mořské dno...

6.

Ten čas před čtvrtstoletím, kdy Vladimír za noci psal svůj deník, bydlel jsem ve vedlejších pokojích, bývalé kovářské dílně, a i já jsem se prokloval do jiných oblastí psaní a chápání, překonával jsem i automatismus návratem k zážitku a události. A tak jsme na sebe ten čas s Vladimírem křičivali, každý jsme stáli na prahu svého pokoje a přes chodbičku jsme jeden druhého polívali kbelíkem pomějí, lískali jsme jeden druhému po tváři vnitřnostmi, které jsme jeden druhému vyrvali, hulákali jsme na sebe za zaprásknutými dveřmi skrz zdi, a nejen skrz cihly, ale i přes bloky baráků, ze Žižkova do Libně a nazpátek, aniž bychom věděli, že jeden jdeme čehý a druhý hot. Ten čas Vladimírek raději schovával moji sekýrku a já jsem zamykal jeho kuchyňský nůž. Ale mýlil by se každý, kdo by si myslel, že jsme se neměli rádi! Za čtyřicet hodin po psychickém pogromu jsme už zase do sebe lili pivo u Hausmannů, Vladimír okouzloval hosty a zatahoval je do svých hovorových lahůdek, a i ty, kteří stáli v bačkorách u výčepu, nebo si přišli pro pivo do džbánu. To potom jsme kráčeli večerní periferií a zvolna jsme se vraceli k výtvarným problémům, zírali jsme na Prahu z Pražáčky nebo Šlosberku, oči se nám třpytily odrazem té poetické Prahy, nikdy jsme se nemohli nasytit těmi neuchopitelnými

pohledy na elektrickým světlem vyšňořenou metropoli. A ve Vladimírově pokoji jsme se dokrmili pohledem do mikroskopu, který nás uváděl v nadšení svým zákonitým pohybem v miliardostěnné hmotě. A moje sekyrka už zase stála v předsíni a Vladimírův nůž ležel přátelsky na jeho stole...

7.

Tak stojím v mračnu prachu a v hudbě praskotu a myslím na svoji práci v hlubokém sklepení, ve kterém stojí můj pres, třicet pět let pracuji ve světle žárovek, nad sebou slyším, jak dvorem nade mnou se procházejí boty, a otvorem ve stropě jak z nebes se sypou rohy hojnosti, obsahy pytlů a beden a košů a škatulí, ze kterých se sypou otvorem uprostřed dvora zvadlé stonky z květinářství, papíry z velkoobchodů, propadlé programy a jízdenky a obaly z eskym a polárek, pocákané archy po malířích pokojů, chuchvalce mokrého a krvavého papíru z Masen, ostré odřezky z fotografických ateliérů, obsahy košíků z kanceláří i s cívkami psacích strojů, kytice zvadlých narozenin a jmenin, někdy mi padne do sklepa do novin zabalená dlažební kostka, aby papír vážil víc, omylem odložené kartonážní nože a nůžky, kladívka s pajsry na vytahování hřebíků, řeznické fašeráky a šálky se zaschlou černou kávou, někdy i uschlé svatební kytice a stále svěží pohřební věnec z umělých květů a listů. A já to všechno lisuji v me chanickém lisu, třikrát týdně nákladáky odvázejí ty moje balíky na nádraží do vagónů a pak dál po kolejích až do papíren, aby tam dělníci přestřihli dráty a svalili moji práci do louhů a kyselin, ve kterých se rozpustí i žiletky, kterými si co chvíli pořežu ruce. Avšak tak jako v proudu kalné říčky, která protékla továrnami, se zablýští krásná rybka, tak v proudu starého papíru se zableskne hřbet vzácné knihy, dívám se oslněn chvíli jinam a pak ji vylovím, otírám o zástěru, rozevřu a přivoním k textu vonícím liteřinou a pak teprve homérskou věštbou si přečtu první větu, na kterou si opřu oči, a pak uložím knížku mezi

ostatní krásné nálezy do bedničky. To je potom moje mše, můj rituál, abych každou takovou knihu si nejen přečetl, ale po přečtení ji uložil do srdce každému balíku, protože já každý balík musím vyčabakovat, musím mu dát svůj charakter, můj podpis...

8.

Ten čas, kdy Vladimír psával do noci svůj deník, který se podobal protokolům z operačních sálů, do kterých se zapisují postupy léčených vnitřností, navštěvoval nás básník Bondy. A pokaždé, když mu Vladimír četl z deníku, Bondy dupal podrážkami svých malých střevíců a křičel: Kurva fix! Než já najdu jeden takovej vobraz, tak prstíčkem musím překopat celý náměstí! A von jich celý stovky sype takhle z rukávu! Vladimíre, proboha! Pište básně! A Vladimír se prostomyslně usmíval, vrkoče vlasů mu padaly do čela, smál se a zářil štěstím, protože Vladimír býval přístupný dojetí a pochvale a podobal se tu chvíli dítěti, které spatřilo rozžářený stromeček na Štědrý den. Jinak ale dovedl hnát rytmus lásky a zloby do krajností. Obrazem jeho vztahů ke spolužákům z výtvarné školy, k matce, spoludělníkům i představeným, byla sinusoida, příliv a odliv, černá a bílá. Tak bláznivě miloval a současně terorizoval každého, s kým se setkal, protože raději se jevil jako pomatenec než maloměšťák...

9.

Minulý měsíc mi přivezli a shodili do sklepa šest metrických centů reprodukcí slavných mistrů, šest metráků promočených Rembrandtů a Halsů a Monetů, Klimtů a Cézánů a jiných těžkých frajerů evropské malby. A tak každý balík teď rámcuji z boku reprodukcemi a navečer, když balíky stojí před výtahem v řadě, nemohu se nasytit té krásy zdobené na bocích, tu Noční hlídkou, tu Saskií, tu Snídání v trávě, tu Domem oběšence, tu Guernikou. A tak já jediný na světě vím navíc, že v srdci každého balíku spočívá ote-

vřený Faust, tu Don Carlos, tady obklopen hnusným papírem zakrácených deklů leží Hyperion a tady v balíku z pytlů od cementu spočívá Tak pravil Zarathustra. Tak jedině já sám sobě jsem v jistém smyslu současně umělcem i divákem, já jediný na světě vím, ve kterém balíku jako v hrobce leží Goethe a Schiller, kde Hölderlin a kde Nietzsche. Proto jsem každý den zbědován a k smrti unaven a rozdrásán a šokován, a tak abych zmenšil a umenšil to ohromné vydávání se, piju džbány piva a cestou pro pivo k Husenským mám s dostatek času, abych mohl meditovat a snít o tom, jak zítra budou vypadat mé další balíky. Jen proto piju kvanta piva, abych líp viděl dopředu, protože já v každém balíku pochovávám vzácnou relikvii, otevřenou dětskou rakvičku zasypanou zvadlými květinami, třepením staniolu, andělskými vlasy, abych udělal příjemný pelíšek pro knihy, které se objevují tak překvapivě v mém sklepení zrovna tak, jako jsem se v tom sklepě objevil já. Proto jsem pořád v prodlení s prací, proto se na dvoře tyčí papír ke stropu zrovna tak, jako hora starého papíru v mém sklepě zasypaným otvorem ve stropě pokračuje až do stropu dvora...

10.

Když měl Vladimír dobrou náladu, jen jsme vyšli na ulici, už vyhodil nohu tak vysoko, že položil podrážku botek na nejvyšší šprycel žebříku, který byl řetízkem připoután ke kandelábru plynové lucerny. A skoro dvoumetrový Vladimír zvedl ruce a v té póze číchal ke svému střevíci a zavazoval si zvolna a pomalu tkaničku. A po Hrázi věčnosti, tou naší uličkou, se blížil básník Bondy a už zdaleka nám hrozil, obracel oči k nebi a pak se procházel kolem dokola mezi kandelábrem a vztyčenou nohou opřenu o poslední šprycel žebříku, a křičel nadšením: Kurva fix! To jste narafičili na mě! To je ouplný cirkusový numero! Poníček běhá mezi nohama žirafy! Vo tomhle až budu večer vypravovat svému dvojníkovi, ten mi vynadá, že jsem na to už dávno nepřišel já! A Vladimír, aby

i chodci se dosyta nasýtíli té události, dál si rozvazoval a zavazoval tkaničku a básník Bondy dál chodil dokola kolem litinového sloupu. A byl zrovna čas, kdy se smrákalo a rozsvěcovač plynových luceren vyšel z Bratrské ulice, zdvihl bambusovou tyč a navlékl háček do lucerny a zatáhl a plynové světlo se rozsvítílo. Když přišel ke kandelábru, kde si pořád Vladimír zavazoval tkaničku, Vladimír natáhl svoji paži a prstem rozsvítíil lucernu a plynární zřízenec přikývnul a kráčel s bambusovou tyčí dál po Hrázi věčnosti a plynová lucerna ozařovala Vladimírovy kučeravé prsténky jeho rozsypaných kadeří. Lidé se zastavovali a vzhlíželi a nebyli schopni slova. Básník Bondy přeběhl ulici a díval se na Vladimíra z odstupu a křičel: Kurva fix! Ten Vladimír si nechal nakulmovat vlasy jen proto, aby mě ničil. Dyk ta hlava, to je Rembrandtův portrét jeho syna Tita! Co teď já s tím svým přiblblým obličejem! Abych se bál na sebe podívat do zrcadla! To bude dneska noc!...

11.

Proto můj vedoucí se hákem probořuje starým papírem ze dvora až do sklepa a otvorem volá na mne shůry dolů obličejem brunátným zlostí: Haňto, kde jsi? Proboha, nečum do knížek a dělej. Dvůr je zasypanej a ty si tam dole sníš a blbneš na kvadrát! A já se na úpatí hory papíru krčím jak Adam v křoví, s knížkou v prstech otevírám ustrašené oči do jiného světa, než jsem v něm právě byl, protože já když se začtu, tak jsem docela jinde, jsem v textu, sám se tomu dívím a musím provinile uznat, že jsem opravdu ve snu, v nejkrásnějším světě, že jsem v samotném srdci pravdy. Tak každý den desetkrát žasnu, jak jsem se sám sobě mohl tak vzdálit. Tak odcizený se navracím i z práce, tiše a v hluboké meditaci kráčím ulicemi, míjím tramvaje a auta a chodce v mračnu knih, které jsem dneska našel a nesu si je domů v aktovce, tak zasněný přecházím na zelenou, aniž bych o tom věděl, nevrážím do kandelábrů ani do lidí, jen kráčím a voním pivem a špínou, ale usmívám se, proto-

že v aktovce si nesu knížky, od kterých každý večer očekávám, že se z nich něco dovím sám o sobě, co ještě nevím. Tak jdu hlučnými ulicemi, nikdy ne na červenou, umím chodit v podvědomém nevědomí a v polospánku, v podprahové inspiraci, každý balík, který jsem slisoval toho dne, ve mně doznívá tichounce a tiše, a já mám hmatový pocit, že i já jsem slisovaný balík knížek, že i ve mně spočívá malý kontrolní plamínek karmy, ten malý ohýnek plynové ledničky, maličké věčné světýlko, které denně dolívám olejem myšlenek, které jsem vyčetl při práci a proti své vůli z knih, které si teď nesu v aktovce domů. Tak se vracím jako hořící dům, jako hořící chlív, světlo života vychází z ohně a oheň zase ze smrti dřeva, nepřátelský žal zůstal na dně popela a já třicet pět let presuji na mechanickém lisu starý papír, pět let mám do důchodu a ta moje věrná mašina půjde se mnou, já ji neopustím, šetřím si na ni, mám zvláštní spořitelní knížku a půjdeme do důchodu oba dva, protože já si tu mašinu od podniku koupím, vezmu si ji domů, někam ji dám na zahradě mého strýce mezi stromy, a teprve potom, tam na té zahradě budu dělat jediný balík za den, ale to bude balík, umocněný balík, tak jako socha, tak jako artefakt, do takového balíku potom dám všechny své mladistvé iluze, vše chno, co umím a vím, co jsem se naučil za těch třicet pět let v práci a práci, tak to budu dělat až v penzi, pod dojmem chvil a inspirace, jediný balík denně z knih, kterých mám doma více než tři tuny, bude to balík, za který se nebudu muset stydět, bude to balík, který bude dopředu vysněn, vymeditován a ještě navíc, když budu do koryta presu klást knihy a starý papír, ještě při té práci, která bude tvořením v krásném, ještě do posledního tlaku nasypu konfety a flitr, každý den jeden slisovaný balík a za rok na zahradě udělám výstavu balíků, výstavu, při které každý návštěvník si bude moci sám, ale pod mým dohledem, sám vytvořit svůj balík z materiálu, jaký si sám přinese, takže každý citlivý divák může mít prožitek, jako by v mém mechanickém lisu byl presován sám...

12.

Ten čas, když skoro před čtvrt stoletím Vladimír psal za noci svůj deník, vytvořil z učedníků ČKD skupinu, kterou poučil a pak naučil, kterak snadno a lehce lze vyrábět sady a série flíčků, do kterých pak lze dosadit shodné tvary. A tak to, co nemohl Vladimír dosáhnout u svých kamarádů, aby s ním založili klan a výtvarnou rodinu, to mu nahradila skupina učedníků, se kterou po práci v hostinci U Kaštanu držival přednášky na téma Proč sledovati mdlým okem odvíjející se šponu, když představa detailu viděná mikroskopickým okem propůjčuje krásu tisícínásobnou. Bylo až nepochopitelné, jak se Vladimír vydával těm mladým lidem. Kdokoliv Vladimíra požádal, třeba i žertem, okamžitě mu Vladimír podal nejen vyčerpávající přednášku o tom, jak on tvoří grafické listy, ale zapsal si adresu a každému napsal dopis s tím samým elánem a vědeckou pečlivostí, jako kdyby psal profesorovi Vondráčkovi. A když učedníci museli domů, Vladimír se vydával těm hostům, kteří ze zvědavosti nebo z dlouhé chvíle při sedli, a znovu a s tou samou trpělivostí poučoval pivaře, jak každý se sice nemůže stát umělcem, ale každý, komu se zachce, si může dokreslovat to, co ve skvrnách na zdi a na starém nábytku a vůbec kdekoliv vidí, protože na zemi je sdostatek skvrn všude. Ten čas, kdy Vladimír psával svůj deník, bydlel s ním jeden truhlář, pan Kaifr, který když přišel ze šichty, umyl se, napomádoval si vlasy, načesal si je a pak ulehl na kavalce a dřímал, častokrát jsem viděl ze dvora oknem, jak Vladimír klečel pod rozsvícenou stahovačkou, vrkoče Vladimírových vlasů se třpytily jako mosazné špony a Vladimír vykládal o zázračnosti hmoty a jejím odrazu v lidském mozku, o tom, jak tvůrčí člověk překonává rozpory, stává se nikoliv centrem, ale osou a špičkou vývoje. Avšak jak jsem viděl, pan Kaifr hluboce oddychoval, jeho hlava spočívala na polštáři tak, aby si nerozcuchal napomádanou pěšinku, a spal. A přesto po několikaměsíčních přednáškách se dřímajícím a spícím, pan Kaifr začal pracovat na kazetové skřínce,

jejíž víko a stěny ozdobil bouřlivými mračny fornýrového dřeva, aby nakonec kouřovou neurčitost obrysů dotáhl štětcem do těch shodných tvarů, které v nich viděl...

13.

Sedím teď ve svém bytě v přítmí, sedím na stoličce, hlava mi padá a dotýkám se nakonec mokřýma rtoma kolena a jediné tak si zdřímnu. Někdy spím v pozici Thonetovy židle takhle až do půlnoci, a když se probudím, zdvihnu hlavu a mám promáčenou nohavici na kolenou od slin, jak jsem se tak do sebe zakutal a schoužil, tak jako koťátko v zimě, tak jako dřevo houpací židle, protože já si mohu dovolit ten luxus být opuštěn, i když já vlastně opuštěný nikdy nejsem, já jsem pouze sám, abych mohl žít v myšlenkách zalidněné samoty, protože já jsem tak trochu furiant nekonečna a věčnosti, a Nekonečno a Věčnost mají asi zálibu v takových li-dech, jako jsem já...

14.

Ten čas, kdy Vladimír psal za noci ten svůj deník, přivedl si na Hráz věčnosti svého přítele Baušeho, který pracoval na přehradě, odkud se vracel tak znavený, že raději ležel a podřimoval, než by se výtvarně vyžíval tak, jak si Vladimír představoval. Proto si přivedl do svého pokojíku ještě přítele Pitharta, grafika, ten zase celé dny a noci pracoval na grafických listech, které nejdříve ryl do měděných plechů a jako podložky používal ohromnou železnou desku, která pokaždé v jiné fázi noci spadla únavou ze stolu a otrásla nejen celým stavením, ale i ulicí, takže každou noc vstávali nájemníci, běhali rozespálí pod námi na pavlači, vběhli po schodech na dvůr a ťukali na okno a zatančili v bílém prádle svůj hnus nad tím randálem a děsnou šupou. Seděli jsme zděšení na postelích, já a pan Kaifr a Bauše, a Pithart s rozpřaženýma rukama se klaněl zděšeným košiláčům až po pás, slovansky se klaněl a prosil nejen

lidi, ale i zemi, aby mu odpustila to, že se dal na grafiku. Jediný Vladimír se smál, dokonce se radoval z takových neočekávaných probuzení, protože Vladimír miloval maléry a neštěstí, vždycky se cítil poctěn tím, co jiným nahánělo strach a hrůzu. A já jsem potom chodil pod okny, díval jsem se znovu a znovu, ale přesto jsem nikdy nemohl věřit tomu, co jsem v pokojíčku viděl. A když jsem ulehl, zase jsem se musel jít podívat, jestli tam u Vladimíra je to tak, jak jsem to viděl před chvílí. Jiné večery jsem viděl pořád to samé, Vladimír klečel pod stahovací lampou a přednášel spícímu Baušemu a panu Kaifrovi o tom, co si poznamenal do deníku, do rytmu pohyboval mou sekyrkou a já jsem chodil dál pod okny a viděl jsem pořád, jak dva spáči naslouchají Vladimírovi nějakou jinačí signální soustavou zdravého spánku. Jediný Pithart pracoval, soustředěně ryl ty velké realistické obrazy do měděné desky. Někdy se zjevila i krásná dívka v koženém kabátě, přišla tichá a kladla prst na ústa, odložila tašku s kastrůlkem a přes rameno, plna zvědavosti, se dívala, na čem Pithart pracuje. A tak naplnila pokojík ještě matným leskem čokoládového kabátu, ostří sekyrky se rytmicky pohybovalo do melodie Vladimírovy přednášky spáčům, hrany gigantické desky se zlověstně leskly jako by vymýšlely, v kterou nejnevhodnější dobu se deska sveze a děsnou ranou poplaší celou Hráz věčnosti. Jeden večer přišla ta čokoládová dívka, Pithart tak zeslábl, že vrávoral a deska padala častěji, tak ta krásná dívka složila malířské a grafické pomůcky do odřeného kufru a za ruku odvedla Pitharta do taxíku a když pak odnášeli tu hromovou desku, nesli ji jako piano nebo malý soustruh. Celý dům a obyvatelé Hráze se sešli a dívali se za vzdalujícím se taxíkem, nikdo nemohl uvěřit tomu štěstí. Tak nějak žil Vladimír, když za noci psal svůj deník, tvůrčí dogmatik sebe sama, syntéza knížete Myškina a Stavrogina, mistr hororu a neuvěřitelné pokory, umělec, který – jak léta šla – dovedl tvůrčím úsilím to všechno negativní převést v třeskatý a zraňující třpyt...

15.

Třicet pět let lisuji starý papír a za tu dobu mi sběrači hodili do sklepa tolik krásných knih, že kdybych měl tři stodoly, všechny by byly plné. Když skončila druhá světová válka, někdo mi vysypal k nohám košík knih, když jsem se uklidnil a otevřel jeden z těch bibelotů, vidím razítko Královské pruské knihovny, a když ten den na to od stropu sklepa se vysypaly zrovna takové, v kůži vázané knihy a vzduch se třpytil zlatými ořizkami s nápisy, vyběhl jsem nahoru a tam stáli dva kluci a já jsem z nich vyzuzal, že tam někde u Nového Strašecí stojí stodola a tam ve slámě je tolik knih, až přecházejí oči. Tak jsem šel za vojenským knihovníkem a vydali jsme se do Strašecí a tam v polích jsme našli ne jednu, ale tři plné stodoly Královské pruské knihovny. A když jsme se pokochali, vyjednali jsme věci, a pak vojenská auta, jedno za druhým a celý týden se pak svázely do křídla ministerstva zahraničních věcí ty knihy, až se doba uklidní, aby se ta knihovna zase vrátila tam, odkud byla přivezena, ale někdo ten bez pečný úkryt prozradil a tak ta knihovna byla prohlášena za válečnou kořist a zase nákladní auta vozila knihy vázané ve staré kůži na nádraží a tam byly nakládány do otevřených vagónů, kastláků, a přelo a celý týden lilo, a když poslední nákladák přivezl poslední, vlak se rozejel do l-javce a z otevřených vagónů kapala zlatá voda smíšená se sazemi a tiskařskou černí a já jsem stál opřen o granik a žasnul jsem, čeho jsem to svědkem. Když poslední vagón zmizel do deštivého soumraku, déšť se mi mísil ve tváři se slzami, a když jsem vyšel z nádraží a uviděl jsem policistu v uniformě, zkřížil jsem ruce a docela upřímně jsem ho poprosil, aby mi nasadil pouta, želízka, bižuterii, jak se říká v Libni, aby mne předvedl, protože jsem spáchal zločin proti lidskosti...

16.

Ten čas, kdy Vladimír za noci psal svůj deník, vyjeli jsme si

s básníkem Maryskem na houby do klánovických lesíků. Ve vlaku jsme hovořili o vztahu svatby a zlatého snubního prstýnku, který se třpytil na Vladimírově prsteníku. Panu Maryskovi se ten prsten výtvarně nelíbil, připadal mu konvenční. Vladimír povídá: „Vám se ten prsten nelíbí?“ A básník Marysko: „Když mám být upřímný, ten prsten se mi ale vůbec nelíbí.“ A Vladimír stáhnul ten zlatý prsten a vyhodil jej z jedoucího vlaku otevřeným oknem do nazad uhánějících kulís lesů. Pohybovali jsme čelistmi, neschopni slova, protože jsme věděli, jak Vladimír miluje ten prsten jako symbol lásky k dívce, kterou miloval. A Vladimír bez pohnutí v hlase tiše vykládal ztichlému kupátku o tom, že tuberkulózní krávy nejvíce dojí. A já dodneška vím, že tento nazad letící prstenec jedoucího vlaku, to aristokratické gesto, ten ztracený snubní prstýnek byl tvůrčím činem.

17.

O rok později jsem si už začal zvykat. Nakládal jsem celé knihovny ze zámků a měšťanských domů, ty krásné, do kůže a safiánu vázané knihy, nakládal jsem jich plné vagóny, a když vagónů bylo třicet, celý vlak odvážel v kastlácích ty knihy do Švýcar a Rakous, kilogram krásných knih za jednu valutovou korunu, nikdo se nad tím nepozastavil a nikdo nezaplakal, ani já jsem neuronil slzu, jen jsem stál, usmíval jsem se a díval se na poslední vagón vlaku. Tenkrát jsem už v sobě našel sílu, abych se dovedl chladně dívat na neštěstí, abych dovedl tlumit dojetí, tenkrát jsem začínal chápat, jak krásný je pohled na pustošení a tragédii, nakládal jsem další vagóny a další vlaky odjížděly z nádraží směrem na západ, díval jsem se na červenou lucernu na háku posledního vagónu, opřen o stožár jsem stál jako Leonardo da Vinci, který taky opřený o sloup stál a díval se, jak francouzští vojáci si z jeho jezdecké sochy udělali terč a kousek po kousku rozstřelovali jezdce i koně a Leonardo se díval pozorně a s uspokojením na to, čeho je hrozným svědkem,

protože Leonardo už tehdy věděl, že nebesa nejsou humánní a člověk, který se zabývá myšlením, humánní nemůže být taky...

18.

Tenkrát, když Vladimír za noci psal ten svůj deník, už tenkrát byl mistrem hmatové imaginace, vždycky umírající a na zhebnutí, vždy ale jen proto, aby dovedl vstát z mrtvých, zmladit se, nabrat sílu a prorazit hlavou zeď, dostat se na druhou stranu, pak po pupeční šňůře nazpátek k počátku všech věcí, do prvního týdne stvoření světa. Dovedl být současně prastrarý jako svět sám a současně mladistvý jako jitřní úsvit, jak listí právě zrozené. Svoji pořád se obnovující a zmlazující existenci dovedl Vladimír dávat všanc, dovedl ji rozviklat a postavit se do zkoušky ohněm. Miloval proto slovanskou bolest a utrpení. Když nepřicházelo zvenčí, způsobil si je sám. Cítil se zodpovědný jen a jen sám sobě a živlům, ze kterých je člověk složen. Grafickými listy vracel elementům zušlechtěnou strukturu jejich hmot. Obnovil několik mýtů. Mýtus Dionýsův, příběh opilého krasavce, který je zdrojem tvůrčího činu. A mýtus Antaiův, zážitek řeckého hrdiny, který když zeslábně, okřeje jedině tím, že se dotkne Země. Vladimíra proto uváděla v nadšení zednická míchačka a její útroby, kotel s tajícím dehtem, pneumatické kladivo, acetylenová bomba a její hadička a hořák, který tiše a modře přede, klempířská pájka, bílý led, potahující chladírenský pult, cákance malbytu na novinách, zaschlé skvrny ložního prádla, zmačkané prostěradlo. A tak všechny nečnosti doby šly přes Vladimíra: skřetovství, herectví, úchylná podrážděnost, alergie, hraní si na prostáčka a imbecila, romantická melancholie a snivost, odpor ke kravatám, záliba v nápisech a standartách, pohrdání intelektuály, pavlačové drby, hysterie, vztahovačnost, narcismus. Ale Vladimír dovedl navíc to, co moderní automobilové stroje. Hnat směs rovnou pod svíčky, bez rozptylování v karburátoru. Surovou hmotu rovnou do oblasti transcendence. Ale to vyžadovalo velkou

náročnost na materiál. A Vladimír tu vlastnost měl, tlaky v jeho hlavě snesly nejvyšší žár hmoty, ne víc ne méně než Vincent van Gogh, Munch, Jackson Pollock. Proto jeho emoce byly jeho zdravím. Jeho grafické listy byly oslavou světového materialistického názoru, Vladimír sám je tvůrčí proletář, který svými grafikami oslavil lidskou práci novým poznáním, a tak se přičlenil k těm, kteří usilují o aktivní lásku k člověku, o aktivní proměnu světa. Tím, že ze společenské smlouvy si bral jen a jen povinnosti, že sám sobě dokázal, že válku lze vyhlášovat jen a jen sám sobě, že lze pustošit jen a jen svoje území, které je v hlavě, Vladimír svým životem dokázal nejen, že vykořisťování člověka člověkem patří minulosti, ale že lze už žít jen a jen na mírové útraty vesmíru...

19.

Ten čas mi přišla zpráva, že umírá moje maminka. Přijel jsem domů na kole a že jsem měl žízeň, seběhl jsem do sklepa a vzal z chladných dlaždiček studený krajáč kyselého mléka, oběma rukama jsem držel ten kamenný hrnec a lačně jsem pil a pil a najednou vidím, jak proti mým očím plují na hladině dvě oči, ale žízeň byla větší a tak jsem pil dál a ty dvě oči se objevily u mých očí tak nebezpečně blízko, jak světla vjíždějící lokomotivy do tunelu za noci, a pak ty oči zmizely a já měl něčeho živého plná ústa a za nožku jsem vytáhl z úst cukající se žábu, odnesl jsem ji ale na zahrádku a pak jsem se vrátil, abych dopil to mlíko docela klidně, jako Leonardo da Vinci. Když mi maminka umřela, plakal jsem nějak dovnitř, neuronil jsem ani slzu. Když jsem pak vyšel z krematoria, viděl jsem, jak kouř komínu stoupá k nebi, moje maminka krásně stoupala na nebesa a já, který jsem pracoval ve sklepě sběrný starého papíru už deset let, sestoupil jsem i do sklepa krematoria, a pak jsem čekal, a když obřad skončil, viděl jsem, že současně se spálily čtyři mrtvoly a moje maminka byla ve třetím fochu, díval jsem se bez pohnutí na poslední věci člověka a viděl jsem, jak